

пов'язаних із використанням електронного підпису. Або інша крайність, коли наявне нормативне регулювання створює перешкоди для розвитку технологічних інновацій. І тут також можна навести приклад із електронним підписом, коли наявне на той момент законодавство не давало можливості користуватись перевагами даної технології у повному обсязі. І хоча приклад із електронним підписом можна віднести до успішних, адже відповідне законодавство все ж таки було розроблено і прийнято. Це дало можливість впровадити сервіс "Дія", спростити процедури банківського обслуговування громадян, надати їм можливість віддаленого доступу до фінансових та інших послуг.

Разом із розвитком цифрових технологій та інновацій на їх основі відбуваються також і зміни глобального фінансового середовища. З одного боку, рух фінансових потоків спрощується та набуває глобального контексту. З іншого боку - посилюється контроль за рухом коштів, набутих злочинним шляхом та таких, що використовуються для фінансування тероризму. Також відбувається розвиток в напрямку децентралізованих фінансів, зокрема, заснованих на технології блокчейн. Це є викликом для частини фінансового сектору, представленого традиційними операторами: банками, страховими компаніями, платіжними системами та іншими. Але з іншого боку - це відкриває потужні можливості для розвитку новітніх фінансових компаній та сервісів - необанків, децентралізованих фінансових сервісів та інших.

Таким чином, забезпечення розвитку цифрових інновацій у фінансовому секторі України є важливою умовою його виживання та розвитку у складних економічних умовах сьогодення. Адже відсталість від цифрових інновацій означатиме для фінансової компанії втрату клієнтів, ринку, зменшення доходів. А переміщення на основі розвитку цифрових технологій конкуренції у глобальний аспект є додатковим стимулом для розвитку цифрових інновацій у фінансовій галузі.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ ЯК ІНВЕСТИЦІЙНОГО ІНСТРУМЕНТУ

Литвинов А.І., д-р екон. наук, проф.

Товт Ф.Ф., здоб. вищої освіти

Державний біотехнологічний університет

Сучасні умови характеризуються надзвичайно складною соціально-економічною ситуацією. Її спричинила найбільша у Європі з часів другої світової війни збройна військова агресія. Як свідчить перебіг подій, вона спрямована на руйнацію об'єктів інфраструктури, промислового та соціально-економічного потенціалу, логістичних ланцюжків. Це є значним стресом для функціонування будь-якого підприємства. Тим більше, що залишилися

неподоланими наслідки останньої глобальної фінансової кризи та пандемії COVID-19.

Збереження економічного потенціалу та сприяння соціально-економічному розвитку зараз, без перебільшення, є умовою збереження України як держави. І тому дуже важливим є сприяння розвитку підприємницької ініціативи в широкому розумінні і, особливо, на основі сучасних інноваційних рішень. Одним з таких рішень є формування і розвиток криптовалютних технологій та заснованих на них інструментів.

З іншого боку, економічний розвиток засновується на інвестиціях. Вони є його необхідною умовою. Існують різні джерела інвестицій. Це, зокрема, власний прибуток підприємця, в такому разі це називають реінвестицією. Також підприємці - власники бізнесів можуть робити додаткові внески капіталу за рахунок власних коштів. Зазначені два види інвестицій відносять до власних і їх головною проблемою є їх обмеження в обсягах. В той час, як на ринку капіталу можуть обертатись значні кошти, власники бізнесів можуть мати фінансові проблеми. І в такому разі шукають зовнішні джерела залучень. Це можуть бути банківський кредит, залучення на фінансових ринках, надходження з інших джерел.

Але, зважаючи на значні ризики, які в першу чергу пов'язані із воєнними діями та непередбачуваними рішеннями політиків, проблема залучення інвестицій значно загострюється. Для іноземних інвесторів ризики перевищують прийнятний рівень. Ця ж сама обставина спонукає українських підприємців до евакуації своїх активів за кордон. Звичайно, що не всі активи можна евакуювати. І точно вже не можна нічого зробити з активами, знищеними внаслідок військових дій та терористичних актів росіян.

При цьому, потенціал ринку криптовалют залишається невикористаним. Але глобальний характер цього ринку і інноваційність його учасників відкривають широкі можливості для українських підприємців.

Питання інвестицій не є новим і має вже багато дослідників. Із останніх нагадаємо, зокрема, про праці Бабан Т. О. [1], Гуторова О.І. та Гуторової О. О. [2], Ставерської Т. О. [3] та інших. Але поза їх увагою залишаються деякі аспекти залучення інвестицій з використанням сучасних криптовалютних інструментів. Такий підхід дозволяє перенести завдання пошуку і залучення інвестицій в глобальний контекст. При цьому реальним буде забезпечити можливість глибокої диверсифікації інвестицій і уникнути в такий спосіб ризиків, пов'язаних із втратою контролю за компанією, запобігти рейдерським атакам, протидіяти нарощуванню моно- і олігополістичних явищ. До речі, яскравим прикладом останнього є події навколо агрохолдингу «Кернел», активи його поточний менеджмент вивів із фінансових ринків ЄС для захоплення повного контролю над підприємством [4].

Таким чином, маємо потребу в інвестиціях, яку наразі складно задовольнити за рахунок доступних фінансових ресурсів. А надто, зважаючи на потреби фінансування військових операцій, спрямованих на захист від російських загарбників. Також значні ресурси витрачаються на відшкодування

втратах, заподіяних в результаті терористичних атак росіян там, де військові дії не ведуться.

Соціально відповідальні бізнеси здійснюють значні відрахування на фінансування заходів, пов'язаних із обороною від загарбників. Наприклад, фонд Порошенка разом із підприємствами та ГО «Справа громад» спрямували на ці цілі понад 3 млрд грн [5]. І ці кошти вже не зможуть бути інвестовані в розвиток підприємств, інфраструктури або соціальні проекти.

При цьому підприємці з низьким рівнем соціальної відповідальності залишаються осторонь від таких проектів і в результаті отримують конкурентні переваги за рахунок більших можливостей щодо реалізації своїх інвестиційних проектів. В результаті маємо потужні причини для погіршення підприємницького середовища. І це додатково загострює проблему інвестиційного голоду.

Одним із шляхів розв'язання проблеми залучення інвестицій є вивільнення потенціалу криптовалютних інструментів. В силу своєї природи доволі складно оцінити поширення криптовалютних активів у прив'язці до географічної локації. Адже блокчейн поширених криптовалют не містить інформації про географічне розташування свого власника. Проте в глобальному розрізі лише про одній провідній криптовалюті біткойн (BTC) станом на початок вересня 2023 р. рівень капіталізації складав приблизно 500 млрд дол США [6], що більше ніж в три рази перевищує обсяг ВВП України за 2022 р. [7].

Високий потенціал криптовалютних інструментів для залучення інвестиційних фінансових ресурсів, серед іншого, забезпечується спрощенням контролю за інвестованими коштами. Адже, по-перше, технологія блокчейну є відкритою. Це означає, що за допомогою простих і доступних інструментів кожний може переглянути наявний в гаманці залишок коштів та всі проведені із цим гаманцем транзакції. Іншою особливістю технології блокчейн є можливість реалізації певних запрограмованих процедур. Вони отримали назву смарт контрактів і є доступними для блокчейнів версії 2.0 та більш сучасних. Такі смарт контракти можуть бути використані для забезпечення реалізації фінансових взаємовідносин між інвестором та підприємцем. Наприклад, це може бути автоматична сплата дивідендів в заздалегідь визначеному розмірі або зворотний викуп інвестиції по завершенню домовленого терміну.

Іншою особливістю криптовалют, яка обіцяє потужний потенціал підприємцям є їх глобальний характер. А це означає, що інвестором українського підприємця може бути фінансист з будь-якого куточка світу. Це значно збільшує можливості щодо залучення інвестицій. Також це виступає потужним мотивом для впровадження інновацій, спрямованих на гармонізацію підприємницької діяльності до кращих світових управлінських практик та підходів до ведення звітності.

Інформаційні джерела:

1. Бабан Т. О. Інвестиції як чинник структурних змін. Матеріали П'ятої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “Управління розвитком соціально-економічних систем” 26-30 квітня 2021 р. Харків : ХНТУСГ. 2021. С. 224–226.
2. Гуторов О. І., Гуторова О. О. Інвестиційні рішення: сутність, методи обґрунтування та правила прийняття. Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки”. 2021. Т. 2, № 2. С. 91–104.

3. Ставерська Т. О. Позиціонування України в інноваційно-інвестиційних рейтингах глобалізації. Розвиток харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі: проблеми, перспективи, ефективність : Міжнародна науково-практична конференція, 18 травня 2021 р /за ред. Черевко О. І. Харків : ХДУХТ. 2021. Т. 1. С. 190–191.

4. Максимчук М. Глава Варшавської фондової біржі: Емісія акцій Kernel використана для дешевого поглинання компанії. [Електронний ресурс] Українська Правда. 2023. accessed: 22.09.2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/09/20/704543/>.

5. Соколова О. Понад 3 мільярди гривень витратили на допомогу ЗСУ Фонд Порошенка та «Справа громад». [Електронний ресурс] Волинь. 2023. accessed: 11.09.2023. URL: <https://www.volyn.com.ua/news/252179-ponad-3-miliardy-hryven-vytratyly-na-dopomohu-zsu-fond-poroshenka-ta-sprava-hromad>.

6. Market capitalization of Bitcoin (BTC) from April 2013 to September 17, 2023(in billion U.S. dollars) [Electronic resource]. Statista. 2023. accessed: 18.09.2023. URL: <https://www.statista.com/statistics/377382/bitcoin-market-capitalization/>

7. The World Bank In Ukraine/Overwiev [Electronic resource]. The World Bank. 2023. accessed: 27.09.2023. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview>.

ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАЛУЧЕНЬ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ

Литвинов Є.А., здоб. PhD

Державний біотехнологічний університет

Сталість розвитку є ключовим фактором сучасного бізнесу, а фінансові ринки надають підприємствам можливість отримання необхідних ресурсів для здійснення стратегічних ініціатив в сфері сталого розвитку. Залучення фінансових ресурсів на ринках відіграє важливу роль у забезпеченні фінансування потреб підприємств у сфері сталості. Розглянемо ключові аспекти фінансування потреб сталого розвитку підприємств за допомогою залучень на фінансових ринках:

1. Значення сталого розвитку для підприємств. Сталий розвиток – це підхід до розвитку, який враховує потреби сучасного покоління, не компрометуючи можливості майбутніх поколінь задовольняти власні потреби. Для підприємств сталий розвиток включає ефективне використання ресурсів, розробку екологічно чистих технологій, створення відповідальної корпоративної культури та інші аспекти, що сприяють екологічній, соціальній та економічній стійкості.

2. Фінансування сталого розвитку через фінансові ринки. Фінансові ринки надають різноманітні можливості для залучення капіталу на розвиток сталих ініціатив. Інструменти, такі як зелені облігації, соціальні інвестиції, фонди екологічного інвестування, структуровані фінансові продукти і багато інших, дозволяють підприємствам залучати кошти для реалізації проектів у сфері сталого розвитку.

3. Зелені фінансові інструменти. Зелені облігації та кредити, спрямовані на екологічно чисті проекти, стали популярними серед підприємств, які прагнуть зменшити вплив на довкілля та впроваджувати екологічно стійкі